

ONU GÖRMƏK ÜMİDİ CƏNNƏTƏ QALDI...

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin MAXE hərbi qulluqçusu, Vətən müharibəsi şəhidi Taleh Səndəl oğlu İsmayilovun (26 noyabr 1986-cı il Lənkəran rayonu, Boladı kəndi - 4 noyabr 2020-ci il Şuşa) həyat yoldaşı Gülay İsmayilova ilə müsahibə

(Əvvəli ötən sayımızda)

Onun əsəbləşməsinə səbəb olanı o özü müzakirə edib haqlı və ya haqsız olmasına qiymət vermirdi, o, bu məsələni Allahına həvalə edirdi. Təmkinlə durmağa çalışırdı və inanırdı ki, bu narahatlıq zamanla düzələcək. Çox çalışqan idi. Heç vaxt özünü düşünməz, hər zaman ilk ətrafını, ailəsini düşünürdü ki, hər kəsi razı salmalıdır, hamı ondan razı qalmalıdır, o, nümunəvi, yaxşı insan obrazında olmalıdır, ətrafından ondan nümunə götürməlidir. Ətrafdan, dostlarından pis münasibətgör-səydi də, bu hərəkətlərə yaxşıqla cavab verirdi. Təəccüb edirdim ki, bir insan bu qədər yaxşı ola bilirmi? O an başa düşürdüm ki, bu insan cənnət üçün yetişdirilmiş insandır, ona görə də bu belə olmalıydı. Hər şeyi indi görürəm, başa düşürəm...

Talehin ali təhsil almaq arzusu olub, amma ailə vəziyyətlərinə görə uşaq yaşlarından çalışmağa məcbur olub və dərslər oxumağa vaxtı qalmayıb. Hələ 8 yaşından ailəsi üçün çalışıb. Taleh üçün həyatda çətin iş, çətin peşə yox idi. O, qürurla hər işin öhdəsindən gələcəyinə əmin idi. Taleh maddiyyata önəm verən bir insan deyildi. Onun üçün əsas yalnız mə-nəvi hisslər idi. O, hisslərlə yaşayırdı, hər çətinliyin öhdəsindən gəlirdi. Allaha çox bağlı idi, hər günün yaşadığı üçün də-im Allaha şükür edirdi. Çətin anlarında da Allahın bir imtahanı olduğunu düşünür və mütləq hər şeyin düzələcəyini səbirlə gözləyirdi. Yoldaşlarına, dostlarına sə-mimi, mehriban, nümunəvi, fədakar yoldaş, dost idi. Dostluğa dəyər verirdi. Bir insan ona diqqət etdisə, o insan Taleh üçün çox dəyərli olurdu. Başqasının yaxşı əməllərinə çox yüksək dəyər, qiymət verirdi.

Dostlarının pis və yaxşı günündə mütləq yanlarında olmalıydı. Talehdə deməklə, yazmaqla bitməyən insanı keyfiyyətlər var idi. Onun yaxşı əməllərini sözlə ifadə etməyə, yazmağa sözlər yetmir. O, mükəmməl ailə başçısı, yoldaş və ideal ata idi. Hər işdə, ailə həyatında, hər addımında oğullarına örnək olmağa çalışırdı. İstəyirdi ki, onlar da gələcəkdə Taleh kimi ailələrinə, ətrafına, dostlarına dəyər versinlər, sevsinlər, ailənin müqəddəsliyi atalarından görüb-götürsünlər, dərk etsinlər. O, əvəzolunmaz birisi idi.

- Şəhidimizin hərbi xidməti və əsgərlərə münasibəti ilə bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Taleh 2005-ci ilin yanvar ayında Goranboy rayonu ərazisində yerləşən N saylı hərbi hissədə müddətli hərbi xidmətdə olub. Xidməti boyunca çox məsuliyyətli, işini bilən əsgər olub. Hərbi hissə komandirləri tərəfindən valideynlərinə təşəkkürnamələr göndərilib. 2006-cı ilin iyul ayında hərbi xidməti başa vurub qonşu ölkə olan Rusiyaya işləməyə getmişdi. 2009-cu ildə isə ailə həyatı qur-

duq. Bir müddət Gəncədə özəl biznes sahəsində çalışdı. 2014-cü ilin avqust hadisələri vaxtı mən televiziyadan xəbərləri izləyirdim. Onda şəhidlərimiz var idi, onlara baxıb kədərlənmişdim. Heç vaxt müharibə olmasın, analar ağlar qalmasın... Bu düşüncələrlə seyr edirdim hadisələri... Taleh işdən gəldi, heç bir sual vermədi, mənimlə bərabər xəbərləri izləməyə başladı, kədərlənib dərindən bir ah çəkdi, sonra qəhərlənib eyvana çıxdı.

Qayıdanda çox düşüncəli vəziyyətdə idi. Soruşdum ki, nə olub? Dedi, mən bu işimdən çıxmaq üçün ərizə yazacağam, gedərik rayona, sənədlərimi hərbiyə verəcəyəm, yenidən xidmətə başlayacağam. Onun bu gözlənilməz, qəti qərarından donub qalmışdım. Dedi ki, Taleh, mən hələ televiziyadan izlədiyim şəhid xəbərlərinə baxanda dözə bilmirəm, sən getsən, sənə bir şey olsa, onda mən nə edərəm? Dedi, narahat olma, alınmıza nə yazılıb, oda olacaq. Taleh dedi ki, kimi də etdi. Artıq 2015-ci ilin yanvarın 27-də Talehin hərbi hissədə xidmətə qəbul edilməsi ilə əlaqədar əmri gəldi. O, Ağcabədi rayonu ərazisində yerləşən N saylı hərbi hissədə müddətdən artıq hərbi qulluqçu -sürücü, manqa komandiri kimi xidmətə başladı.

Xidməti dövründə əsgərlərinə çox mehriban, qayğıkeş, səmimi münasibətlə davranırdı. İşdə nə olsa, mən bilmirdim, özü də danışmazdı. Amma Talehlə uşaqlarla birlikdə nə vaxt şəhərə gəzməyə çıxsaq, əsgərlərinin valideynləri və ya qohumları ilə rastlaşsaq, onların Talehə münasibətindən razılıq üçün etdikləri dualarından başa düşürdüm ki, Taleh ailədə necə övladları üçün hər şeyin yaxsısını düşünürsə, işdə əsgərlərinə qarşıda elə davranır. Evdə söhbəti zamanı da hiss edirdim ki, əsgərlərinə görə narahat olur, çətinə düşsənlərin işlərini həll edir, diqqətdən kənarda saxlamır. Taleh bir hərbiçisi kimi hər zaman əsgərinin qayğısına qalardı, onların məsuliyyətini öz üzərində hiss edirdi və bununla qürur duyurdu.

- Tarixə Aprel döyüşləri kimi daxil olmuş 2016-cı ilin aprel ayında baş vermiş döyüşlərdə Talehin iştirakını necə xatırlayırsınız?

- 2016-cı ilin mart ayının son günləri idi. Taleh xidmətdən evə gəlmirdi və narahat danışdı. Hiss edirdim ki, nəşə baş verir. Özümüz də döyüş bölgəsinə, təmas xəttinə yaxın yaşayış məntəqəsində qaldığımızdan hər gün atışma səsleri, hətta topların da atışma səslerini eşidirdik. İlk günlər uşaqlar bu atışma səsələrinə alışa bilmirdilər, eşidəndə elə hallar olurdu ki, ağlayırdılar. Belə vaxtlarda Taleh onları başa salırdı ki, ağlamaq olmaz, bəs mən orada niyə durmuşam? Ona görə durmuşam ki, sizi düşməndən qoruyum. Vətənimizi qorumaq üçün mən orada düşmənlə üz-üzə dayanmışam. Həm də siz mənim övladlarımla olduğunuz üçün düşməndən

qorxmaq yox, onları qorxutmalısınız. Mən və əsgər əmilər qoymaq ki, sizə bir şey olsun. Belə vaxtlarda Murad ağlayaraq atasına cavab verdi ki, ata, bəs birdən səni öldürsələr, onda necə? O, deyirdi ki, oğlum, atana düşmən gülləsi batmaz, ancaq atanın açdığı artilleriya atəşi düşməni darmadağın edir. Ona görə də heç qorxmayın. Taleh bizə mətin dayanmağı, bir hərbiçisi ailəsi olaraq həm fəxr, qürurlu olmağı, həm hər vaxt hər şeyə hazır olmağı da izah edir, aşılayır, elə bil ki, gələcəkdə baş verəcəkləri evləcədən duyubmuş kimi bizi hazırlayırdı. O günlər o səsleri adı qəbul edirdik. Taleh deyirdi ki, təlimdir, narahat olmayın. Hətta qonşular bizə gəlib soruşurdular ki, nə sə varmı, bəlkə, Taleh sizə deyib? Mən Talehin rahatlığından elə özüm də rahatlıqla deyirdim ki, narahat olmayın, heç bir şey yoxdur, hər şey yaxşıdır. Aprel ayının 1-i axşamı Taleh evə gəldi, tələsik götürüləsi paltarlarını götürdü və uşaqları öpüb mənimlə sağollaşdı. Qapıdan çıxanda mənə dedi ki, uşaqları sənə, səni uca Allahıma əmanət edirəm. Zəng vurmam, narahat olma. Hər dəfə eyni sözləri dediyi üçün heç nə hiss etmədim. O, tez-tələsik işə qayıtdı.

Gecə saat 1-i ötmüşdü. Güclü atışma səsələrinə yuxudan ayıldım. İlk əvvəl nə olduğunu başa düşmədim, çünki bu güclü atışma səsələrini ilk dəfə idi ki, eşidirdim. Pəncərəni açanda bildim ki, yox,

həmişəki kimi deyil. Elə bil səma da, göy də alışıb yanırırdı... Müharibə... Yox, qəbul edə bilmirdim. Tez Talehə zəng vurdum. Ona zəng çatmadığı üçün narahat idim. Qonşu gəlib bizi çağırırdı ki, evdə tək qalmayın, gəlin bizim evdə bir yerdə olaq ki, uşaqlar da səs-küydən qorxmasınlar. Həmin qonşumuz Talehin iş yoldaşı, dostu, silahdaşı şəhid Ceyhun Hüseynovun anası Şəhla xanım idi. Onların evi Ağcabədi rayonunun təmas xəttinə yaxın olan Arazbar kəndində idi, biz də həmin Arazbar kəndində yaşayırdıq. Onlar bizə ana-bacı kimi idi, orada özümü müziyad yerdə hiss etmirdik. Elə bil öz kəndimizdə, doğmalarımızın arasında, əhatəsində idik. Şəhla xala dedi ki, biz də Ceyhuna zəng edirik, ona da zəng çatmır. Ona görə də hamımız dualar etməyə başladım. Səhərə kimi gözümlə telefona zillənib qaldım. Səhər saat 7-ə qalmış Taleh zəng vurdu. Səsinə eşidəndə çaşbaşa qaldım ki, İlahi, bu müharibədir? Beləmi danışır Taleh? Çox sevincli, gül-gülə, sevinə-sevinə danışdı, elə bil ən ülvə arzusuna çatmışdı. Dedi: "Bizdən narahat olmayın, hər şey yaxşıdır. Mən yaxşıyam, Ceyhun da yaxşıdır, ürəyimizcə mənfur düşmənin başına od ələyirik".

Dedim ki, Taleh, bəs sən niyə gülürsən axı? Biz sizə görüqorxuruq. Dedi ki, bizə görə qəti narahat olmayın, neçə illərdir həsrətə gözlədiyimiz gün, nəhayət ki, gəlib çatıb. Düşmənlərin dərslərini veririk və verəcəyik. Çox danışa bilmədi və bizimlə sağollaşdı.

Top səsələrinin gücündən evlərin pəncərə şüşələri cingildəyir, divarlar silkələnirdi. Kəndinsakinlərdən bəziləri təhlükəsiz yerlərə çəkilibdi. Bizim ailəmiz və kənddə qalan başqa bir hərbiçisi ailəsi Ceyhungildə, yəni Şəhla xanımın evində idik və cəngavərlərimizi bir yerdə gözləyirdik. Oradan heç bir yerə getmədik, güvənirdik, inanırıq ki, ordumuz hər şeyin öhdəsindən gələcək. Onlar öndə olduğu üçün düşmən bizə heç nə edə bilməz. Günorta saatlarında Arazbar kəndinə yaxın əraziyə top mərmisi düşdü. Hətta ora o qədər yaxın idi ki, evimizin arxa hissəsi də sayıla bilərdi. Həmin vaxt yenə Taleh zəng vurdu, dedi ki, maşın gələcək və o kənddən çıxmalısınız. Hətta dedi ki, Gülay, uşaqları götür, rayona get, kənddə qalmaq təhlükəli ola bilər. Mən razı olmadım və dedim ki, səni burda belə qoyub gedə bilmərəm, mən buradan uzaqlaşma bilmərəm. Əgər nəşə də olsa, ikimilə birlikdə olsun. O, dedi ki, bəs uşaqlar... Onun sualının qarşısında cavabsız qaldım və ona görə də Arazbar kəndindən bir kənd aralı, Talehin iş yoldaşının qohumları ilə getdik. Oradan döyüş səhnələrini, hər şeyi açıq-aydın izləyirdik...

Bir zamanlar televiziyalardan izlədiyimiz, kitablardan oxuduğumuz müharibə epizodlarını indi canlı olaraq görürdük və yaşayırdıq. İndi ən çox sevdiyim insan müharibədə, o odun-ələvün içərisində düşmənlə qarşı mərdliklə döyüşürdü. Mən uzaqdan izləyirdim, əlimdən isə dua etməkdən başqa heç bir şey gəlmirdi... Atışma səsəri dayananda şükür edirdim. Atışma səsəri başlayanda hər atışma səsində ürəyimdən bir tel qırılırdı. Deyirdim ki, Allahım, ordumuza, əsgərlərimizə heç bir şey olmasın. Heç bir evin ocağı sönməsin. Heç bir uşaq atasız qalmasın... Bəlkə, bu Talehdür, bəlkə də başqası, lakin biz bilmirdik, eşidirdik, görürdük. Hər an hər şeyə hazır idik, ölümü də, şəhadəti də gözləyirdik... Aprel ayının 5-i günorta saat 12 olardı ki, qohumlarımız zəng vurdu ki, atəşkəs elan olundu. Sevindim, atəş səsəri də azaldı, nəhayət, sakitləşdi. Taleh zəng vurdu, amma o, ilk gündəki kimi olduğu sevincdə deyildi. Bu döyüş, qışas indilik yarımçıq qalmışdı, şəhidlərimizin qisası yetərincə alınmamışdı. O, dedi ki, indi olmadı, amma gələcəkdə, inşaAllah, biz bir gün bu döyüşü tam, birləşikli bitirəcəyik və şəhidlərimizin qisasını düşməndən alacağıq. İnşaAllah, müharibə gələcək nəsilə miras qalmayacaq və qalmamalıdır.

(Davamı var)

Sevidik NƏSİBOĞLU,
9-cu sinif şagirdi,
şair-publisist, AJB üzvü